

ШАХМАТНА МИСЪЛ

СЪДЪРЖАНИЕ

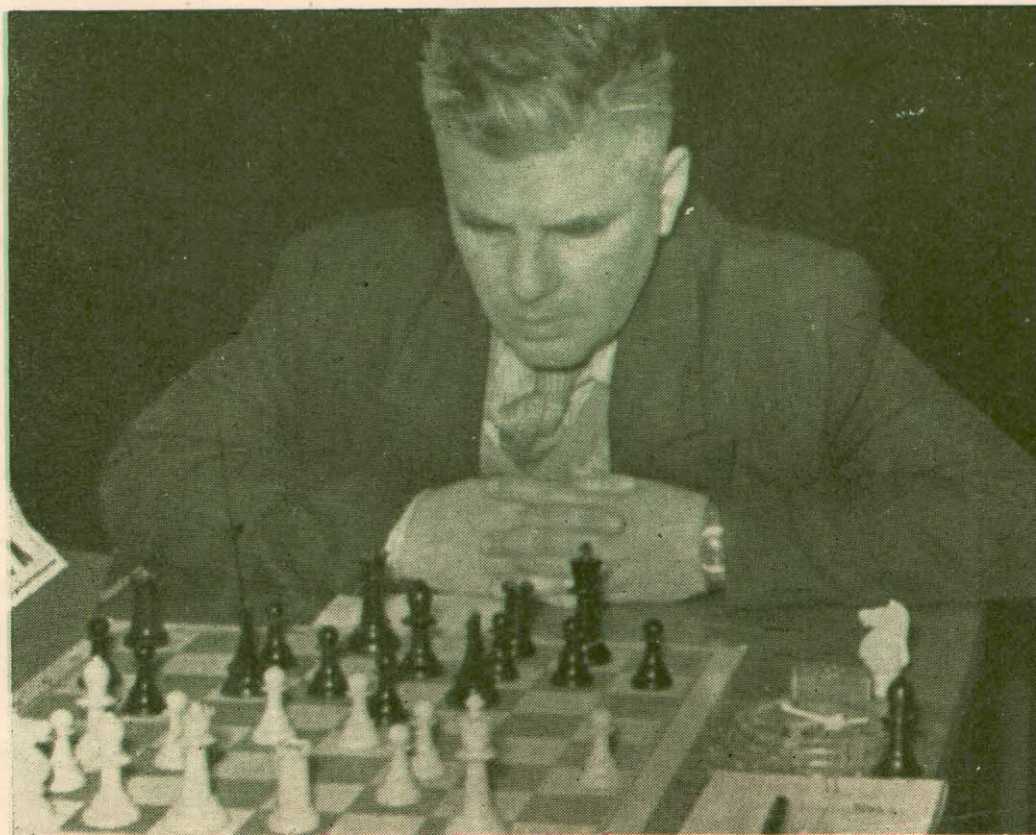
За седми път първенец ☆ VI Републиканско първенство—жени ☆
Деветнадесетият гросмайстор ☆ Из миналото на родния шах-
мат — Макс Базала ☆ Комбинации ☆ Шаблонно разиграване на
дебютите ☆ Конкурсът за двуходови задачи — 1955 г.

ПАРТИИ

Нейкирх—Попов
Караманова—Асенова
Тал—Толуш
Нарастойчев—Милев
Тодоров—Богданов
Ганчев—Коларов
Силчев—Вълчанов
Нипров—Хадзински
Унцикер—Нерес
Болеславски—Толуш

На снимката:

Републиканският първенец
за 1957 год. Олег Нейкирх

ПРЕД ХРАМА НА КАИСА

Пак пред храма на Каиса,
по двуцветните квадрати
в деветнайсет знойни

кръга
майстори и кандидати,
в борба честна и открита
всички сили тук събират;
с единици и ремита
мълком точките набират
— че Каиса отреди
дар за първенците три!

Младите се устремиха
във атаки многобройни,
но належдите разбиха
в бронята на стари войни:
пък от всичките Сойци
Кадрев взема единица,
но отпосле се закри
бързо в задната редица;
а Геренски изтърва
мат да стори в хода два.
Все с такваз съдба завидна
„Майстор“ никой не
достигна!!

Старите бойци калени
пomeжду си поделиха
много майсторски „ремита“
във дебюти замразени!!

Девет кръга изминават,
първенците се сменяват...

Но след туй повежлаш
смело
Нейкирх е до край на чело!
На гърди ръце поставил,
в мярш победен се
отправил,
много точки шом набира
този опитен боец.
Греди края на турнира
е безспорен първенец!!
Преди двадесет години
пръв за първи път е той,
и победи първи взима
от тогава шест на брой!!!
А Каиса за награда,
пътя му да озари,
цяла, от злато изляна,
диадема го дар!

Кръг последен веч настава,
битка страшна закипява
— второ място кой да
взима
се оспорва между трима:
Пъдевски във ендшпил
сложен,
със два топа срещу дама,
към победа ход възможен

не намери в тази драма;
но Коларов не протака
— взе победа със атака;
с ход последен за турнира
Минев точката набира.
Кой сега ще бъде вгори,
жрецът Бергер отговори:
„Второ място за Коларов
отредено!
— туй от навика му стар
е предрешено!!“

И Каиса за прослава
лента сребърна му лава,
но запитва тя засмяна:
„Майстор още че не става
олимпицеа спокоен,
кой ли ще да е виновен?“

А на Минев за награда
бронята му от стомана
обкръжи със здрав колан,
бронзов, плътно изкован.

И богинята тогава
със бойците се прощава,
а на първенците три
тези думи тя реди:
„Върху лаврите не спете!
Меча здраво наострега!
И тренирайте безспир
за зоналния турнир!!!“

ШАХМАТНА МИСТЪЛ

ИЗДАНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ КОМИТЕТ
ЗА ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ
ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Книжка трета
Година десета — 1957 г.

ЗА СЕДМИ ПЪТ ПЪРВЕНЕЦ

А. П. МАЛЧЕВ

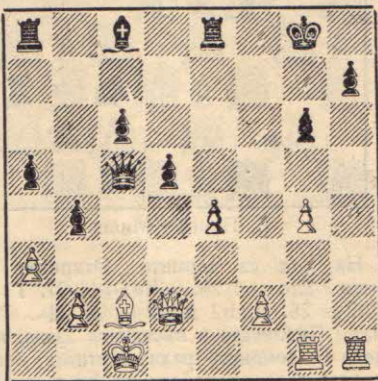
НЕПОВТОРИМИЯТ МОМЕНТ

Във всеки турнир има един неповторим момент, когато условията на борбата са напълно равни и шансовете на всеки състезител да бъде пръв са математически еднакви. Участниците в XI Републиканско първенство добре познават този хубав момент, когато турнирната таблица беше още девствено чиста и пред всеки от тях се усмихваше примамливата възможност да запише 19 единици и нито една нула срещу името си. Спомнят си хубавото самочувствие, с което седнаха в първия кръг пред шахматните табла, изпълнени със свежи сили и окриляни от най-смели надежди. Пред тях нямаше още никой, когато да гонят и зад тях никой, от когото да бягат. Невкусена беше още нито горчилката на неуспеха, нито радостта и опасната възбуда от успеха.

И публиката си спомня с удоволствие за първия кръг. Два-три часа бяха вече изтекли, а още никъде равновесието не беше нарушено. Състезателите играеха с високо майсторство и упорство.

„ТВЪРДА ИГРА“

„Твърда игра“ — сполучливо се произнесе един шахматист — запален любител на футбола. И наистина партиите се развиваха под знака на голяма стабилност, а там, където позицията се изостряше, ударът се отбиваше хладнокръвно с равен контраудар. Ето например партията между шахмайсторите Филчев и Минев. Тя е излязла из руслото на спокойната маневрена игра и пред белия и черния цар е надвиснал призракът на мата.

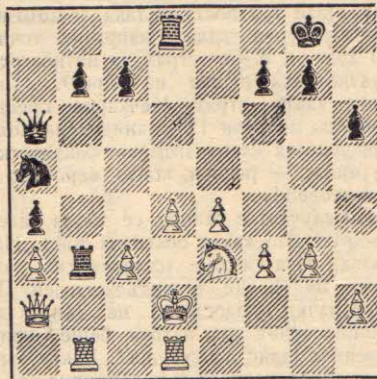
Черните заплашват с 26... b3 да спечелят фигура или с 26... ba да разбият прикритието на белия цар.

26. Т: h7! Смело решение, но Филчев е разчел до край десетходовата комбинация.

26... Ц: h7 27. Th1+ Цg7 28. Dh6+ Cf7 29. Df4+ Ce6 30. ed+ Pd7 31. Th7+ Te7 32. dc+ Ц: c6 33. Т: e7 D: e7 34. De4+ D: e4 35. O: e4+ Цc5 36. O: a8 O: g4 Реми. И най-големите неприятели на миролюбивите резултати са доволни, когато им се сервира таква ремига!

НЕПОПРАВИМА ГРЕШКА

Особено напрегнат характер има срещата Вълчанов—Орев.

Орев е жертвувал пешка за инициатива. Позицията е сложна, а на него му остават само около 15 минути за следващите петнадесет хода. Как ли ще продължат черните атаката?

25... Т: d4+! Отлично Орев!
26. cd Dd3+ 27. Ce1 D: e3+ 28. De2 Dg1+ 29. Df1 De3+ 30. De2 Dg1+ 31. Df1 Te3+ 32. Ud2 Kb3+ 33. Т: b3 D: f1 34. Т: e3 Df2+ 35. Цd3 Db2 36. e5 D: a3+ 37. Ce4 Db4 38. T1d3 b5 39. f4 c5 40. f5.

Направил ли е Орев 40-я си ход? Сигурно да. Стрелката на часовника му показва, че разполага с още 2 минути. Орев е вече спокоен и доволен — позицията му е явно спечелена и той вече не бърза за следващия си ход, но... Зашо се намесва съдията? Вероятно партията се отлага. Уви! Не. На демонстрационната дъска окачват надпис: „Белия печелят“. Оказва се, че Орев е направил само 39 хода, считайки, че са 40. Грешка при записване на партията, и каква непоправима грешка!

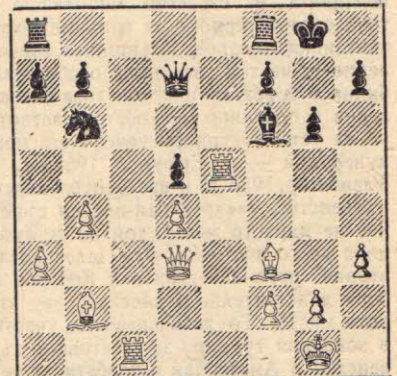
СМЯНА НА ЛИДЕРИТЕ

И тъй първият кръг е завършен. Шест ремига и три резултатни партии (печели още Нейкирх срещу Прахов, а

партията Пъдевски—Хаджипетров е отложена без игра поради заболяване на Пъдевски). Равновесието, за което споменахме, е вече нарушено и борбата за място в турнирната таблица е в разгар. Все по-решителна става думата на факторите умора, издържливост, самообладание, турнирна тактика, които са толкова важни, когато силите са изравнени. Почти във всеки кръг лидерите се сменят. В четвъртия кръг те са петима — Нейкирх, Пъдевски, Богданов, Милев и Иванов, в седмия се намаляват на двама — Пъдевски и Милев, в деветия са трима — Нейкирх, Милев и Богданов. Трудно е да се държиш на чело на борбата, но трудно е и да гоши, когато изостанеш...

ПРЕДИ 20 ГОДИНИ И СЕГА

Десети кръг. Лидерът е само един — Нейкирх. Той е изиграл партиите си срещу повечето от най-опасните си съперници. Сега задачата му е по-лека и по всичко личи, че никой не ще успее да спре устрема му. С такъв устрем играеше младият студент от Търново Нейкирх, когато за първи път оглави таблицата на шахматното първенство за България. Това беше точно преди двадесет години, читателю. Но и ти си убеден, че Нейкирх е отличен боец и не ще изпусне да извоюва една подобаваша, юбилейна победа. Не ви ли импонира неговата игра? От както е започнала партията той не е мръднал от мястото си. Има нещо решително и неумолимо в позата му. Вижте как е кръстосал ръцете си. Бъдете сигурни, че те не ще се раздвижат, за да местят необсъден или непредпазлив ход. Смятате, че позицията на демонстрационната дъска е равна?

Може би имате право, но вижте на Хаджипетров му остават само 20 ми-

нути до контролата, а трябва да направи още 19 хода. Нейкирх поглежда спокойно часовника... Хаджипетров е майстор на атаката, но не обича да го атакуват... И ето отговорното решение е взето:

22. Тс5! ? Жертва на качество за атака (главно психологическа).

22... О: е5 23. de Tad8. На 23... Ка4 би последвала втора жертва на качество — 24. Дд4! и ако 24... К: с5, то 25. е6! и за да спасят мата, черните губят дамата.

24. Дд4 h5? Черните можеха да се защитят добре с 24... Де7 25. е6 f6 и т. н.

25. е6 fe 26. Тс7!! Цн7 28. Де5 Д: с7 29. Д: с7+ Тd7 30. Де5 Те8 31. О: h5 Кс4 и недочаквайки отговора на противника, черните се предадоха предвид на неотразимите заплахи след 32. Дg5! (или направо 32. О: g6+!).

Може да се каже, че тази партия не е особено характерна за стила на Нейкирх, който не обича да дава каквито и да е контрашансове на противника и жертвува само, когато е изчислил до край последиците. Тя обаче е характерна за бореца Нейкирх, който в този турнир използва не само оръжието на силните ходове, но и всяка друга възможност, която му откриваше борбата.

Тази партия беше играна в дванадесетия кръг. В шестнадесетия Нейкирх имаше вече точка и половина аванс пред най-близките си съперници. В седмнадесетия дистанцията се увеличи на две точки. Така два кръга преди края на турнира Нейкирх си беше осигурил първенството. Една действително блестяща победа!

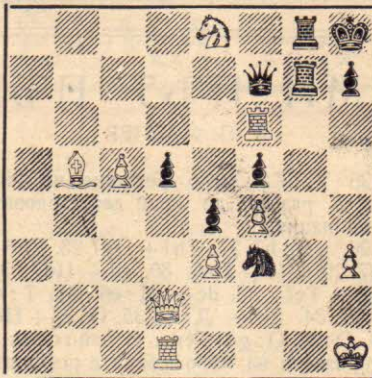
Едва ли има в нашата страна шахматист, на когото да не е познато името на Нейкирх. В продължение на две десетилетия той е участвувал с успех в почти всички наши турнири и международни прояви, като шест пъти е излизал сам или е делил първото място в първенствата на България: 1937, 1938, 1940, 1943, 1948 и 1953 години. Тази е седмата победа на Нейкирх. Тя е плод на едно прекрасно съчетание на познания, талант, опит, солидна подготовка, голяма творческа енергия и огромна любов към шахмата.

ПАК НА ВТОРО МЯСТО

Олимпийско спокойствие, лекота в играта, удивително вярно чувство за позицията и известно миролюбие — това е характерното за извънредно талантливия Коларов. Външното впечатление е, че той не влага особена амбиция в борбата. Може би това впечатление е повлияно от обстоятелството, че на четири турнири вече — два международни — в Ерфурт, 1955 г. и Уланбаатор, 1956 г. и две Републикански първенства, макар и най-опасен съперник за първото място, той не се амбицира да го достигне, а се задоволява с втория приз. Но този път Коларов се бори действително ревностно за второто място. То дава право на участие в зоналния турнир за световно първенство в Амстердам и борбата за него се води между много опасни съперници: Милев, Минев и Пъдевски. И то до последния кръг.

МИНЕВ ИЛИ МИЛЕВ

Така беше поставен въпросът в партията между тези двама бивши шампиони. В нея се решаваше кой от двамата ще остане да се бори за второто място. За това сражението, което се разви помежду им, беше действително безкомпромисно. Ето позицията, която говори сама достатъчно за това.

Тук и двамата противници биха в силен цайтнот (нешо, което много рядко им се случва).

39. Дh2! Дb7 40. Дf2 Тg3 41. Th6! Минев мести този ход светкавично, въпреки че цайтнотът беше вече минал. Дали той постъпи така, защото не беше сигурен дали е направил точно 40 хода, т. е. от страх да не повтори цайтнотната грешка на Орев?... Поради такъв страх Мечкаров срещу Цветков направи 12 мълниеносни хода повече, след като цайтнотът фактически бе минал — рекорд, който вероятно е и световен!...

Но случаят с Минев се оказа далеч по-друг. Ето какво обяснява той: Направах 41-я си ход мълниеносно, защото видях, че е задължителен. По този начин предоставих на Милев да запише скрит ход, а това беше единственият шанс да срещна. Каква бърза съобразителност е необходима понякога в шахматната борба и какви малки на вид подробности понякога решават!...

Милев мисли само 10 минути и затвори плика. Видял ли е форсираната печалба 41... Тg2! 42. Д: g2 Т: g2 43. Ц: g2 Д: b5 с двойната заплаха 44... Д: e8 и 44... Де2+, от които белите са беззащитни? Оказа се, че под впечатление, че позицията му е безнадеждна, Милев е записал естествен ход 41... Д: b5?, който връща фигурата, но губи форсирано качество и партията: 42. Кf6! Т3g7 (единствено. Не 42... Т8g7 поради 43. Д: g3!) 43. К: g8. Милев се предаде, без да играва.

МИНЕВ

Много отложени партии поставяха Минев дълго време в сянка във временното класиране. Той нямаше нито една загубена партия. Сякаш беше облякъл стоманена броня, която го правеше невредим и за най-острите копия на противниците, но тази броня изглежда беше твърде тежка и му пречеше да се движи бързо напред. Затова той не можа да застраши сериозно първото място, а в последния кръг трябваше да спечели на всяка цена

срещу Богданов за да се изравни по точки с Коларов. Това беше твърде трудна задача. Но Минев е най-силен в такива моменти. Той просто изтиска и последната възможност за печалба и на 72-я ход постигна решителната точка. Така той се изравни с Коларов на второ и трето място. Според регламента на турнира обаче Коларов, който има по-добър бергеров коефициент, получава правото да участва в зоналния турнир.

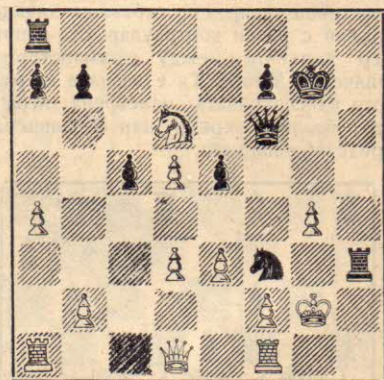
АКО ИМАШЕ ТОТАЛИЗАТОР

Ако имаше тотализатор кой ще бъде новият републикански първенец, двукратният републикански първенец Пъдевски вероятно щеше да събере най-много гласове. Неговите големи успехи през последните две-три години му спечелиха заслужена слава, а и сам той спечели сърцата на публиката с качествата си на отличен турнирен борец, със своята свежа и избретателна игра, със своята отзивчивост и скромност. Още в първата си партия, той се покажа в истинското си амплуа, като спечели срещу Кадрев в 30 хода една от най-красивите партии в турнира.

Последваха още две печалби и четири ремита и Пъдевски заедно с Милев застана начело на „колоната“. Но ето че в осмия кръг се случи злополука. — „Пъдевски спуска гума“, отбеляза някой от публиката. Фигуративно, но много точно! И в шахматния спорт има такива злополучни случаи. Но те не са случайности. Не е случайност да загубиш срещу когото и да е от участниците в XI Републиканско първенство, защото в него нямаше „случайни“ състезатели, а още по-малко може да се смята за случайност, когато загубата е срещу опитния шахмайстор В. Попов.

Тази загуба имаше важно значение за Пъдевски. Но и на миналото Републиканско първенство той загуби две партии и пак излезе пръв. Прочие, нека и ние кажем: „Пъдевски не беше в най-добрата си форма“.

ПРОПУСНАТА КОМБИНАЦИЯ

В. Попов — Милев

На ход са черните. Открихте ли мата? Ето го: 26... Ке1+!! 27. Т: e1 Th2+ 28. Ц: h2 Д: f2+ 29. Ц~ Th8 мат. Публиката в съседната зала, където се демонстрираха партиите, беше видяла този прекрасен финал и нетърпеливо чакваше да бъде окачен надписа „Черните печелят“. Но вместо това на демонстрационното табло се появи:

26... Таh8? Милев се задоволи само с печалба на дамата за топ и лека фигура. Последва 27. Kf5+ UG6 28. Д: f3 Т: f3 29. Ц: f3 и след много интересна игра, в която две черни пешки стигнаха първата линия и станаха дами и една бяла пешка — осмата линия и стана кон, партията завърши наравно на 75-я ход. Така Милев изпусна не само половин точка, но и създаването на едно действително прекрасно художествено произведение, което щеше да бъде най-блестящото украшение на турнира.

МИЛЕВ

„Милев не е в достатъчно добра форма“ — казваха някои. В същност Милев имаше много добра дебютна подготовка, бързо, точно и дълбоко шахматно виждане, което доказва в няколко проведени в отличен стил партии. Той загуби първата си партия чак в 15-я кръг, защото срещу П. Иванов, в желанието си на всяка цена да спечели, игра много азартно. Що се касае до пропуските му срещу В. Попов и Минев, забележете — те и двата са в критични моменти на партиите, а Милев мисли на решителните си ходове само по 10 минути. Това не е показател за слаба шахматна форма, нито за липса на изострено комбинационно зрение, каквото международният шахмайстор Милев многократно е доказвал, че притежава в превъзходна степен. Това би могло да се дължи на моментна шахматна слепота, каквато и на най-рутинизираните майстори понякога се случва. Но тук причината, изглежда, е по-друга. Просто демобилизиране в решителните моменти под влияние на погрешното впечатление, в единия случай срещу В. Попов, че партията леко се печели, а в другия — срещу Минев, че партията се губи. А Милев е обикновено твърде категоричен в оценките си и няма навик да ги проверява. Върху това той би трябвало да помисли...

ЗА ДА СЕ АТАКУВА ПЪРВОТО МЯСТО...

„Аз играя, за да бъда в десетката“ — ми каза предварително Цветков. За мене беше странно, че ветеранът, многократен шампион на България няма по-големи амбиции. Но той поясни — „За да се атакува реално първото място, е необходима много солидна и всестранна подготовка“... В турнира той игра добре, но твърде предпазливо, като само в някои партии и особено когато допускаше по-тежка позиция, играеше с всеоръжие.

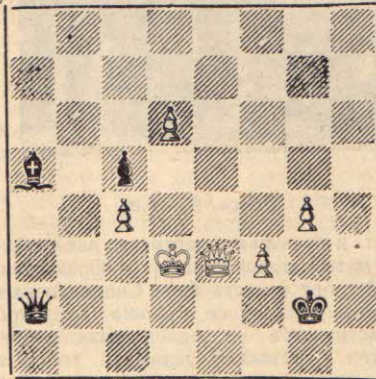
ПОДРЕЖДАНЕ НА РАВНИТЕ

Дотук говорих предимно за нашите шампиони. Но посочените техни достойнства и грешки повече или по-малко са характерни за всички участници. Всеки един от тях по време на борбата изживя моменти, които имаха решаващо значение за определяне местата му в турнирната таблица. Крайното класиране е само едно подреждане на нашите най-добри и почти равни по сила състезатели. Всички шахмайстори и кандидат-шахмайстори, които са участвали и в миналите Републикански първенства, са бивали и по-напред и по-зад. Изключение прави само Руско Фил-

чев, който през последните години се движи само напред и то твърде убедително. Лани беше седми а сега дели 5—7 място. В динамиката на спортната борба разместванията в турнирните таблици между равните по сили са неизбежно явление. То се определя от много фактори на и извън самата борба, в и извън състезателя. Критичното отношение към тези фактори е условнието за изправяне на грешките и осигуряване на бъдещите успехи. Това именно е първото нещо след турнира, което трябва да направи всеки състезател.

ДЕБЮТАНТИТЕ

Ние се радваме, че и шестимата дебютанти в Републиканското първенство показаха високо майсторство и заеха почетни места наред с нашите най-силни състезатели. Хубаво впечатление остави смелата и изобретателна игра на Орев и Кадрев, солидната и дълбока игра на Кайкамджозов и Л. Попов. Особено насърчително е представянето на Богданов и Геренски. Вижте турнирната таблица. Геренски има само една победа по малко от републиканския първенец Нейкирх. Само половин точка не му достига да покрие нормата за шахмайстор, а тази половин точка беше в ръцете му. Ето как зловещо я изпусна.

Прахов—Геренски

Черните играха, без да се замислят 59... Дb3+? и партията завърши наравно. А с 59... Дb1+! белите ставаха в два хода мат. И така никой от

кандидат-шахмайсторите не успя да покрие нормата за шахмайстор.

ТАКТИКА НА „ГРОСМАЙСТОРСКИ РЕМИТА“

Почти половината от партиите — 94 завършиха наравно. В никое друго наше Републиканско първенство не е имало толкова много ремита и в никое друго Републиканско първенство не е имало трима участници без нито една загубена партия. Причините за това са две: първо — порасналото майсторство на състезателите, които са еднакво устойчиви и в атаката и защитата, второ — тактиката на „гросмайсторски ремита“, т. е. тактиката на правене на 15—20 ходови ремита с най-силните и игра на печалба срещу тези, които са по-назад в класиранията. Вижте, например, колко ярко е изразена тази тактика в таблицата. От 15-те равни партии между първите петима, само ремито Пълевски—Нейкирх беше зафиксирано след истинска творческа борба. Тази тактика, макар и в известни случаи и в някои големи турнири да е постигала известни успехи, никога не ще спечели симпатии и одобрението на публиката. Най-тежко чувствуваша юмрука на тази тактика дебютантите, за които шахмайсторите пазеха главните си сили. Но някои от шахмайсторите получиха хубав урок от неопитните си колеги и сигурно сега съжаляват за тази тактика.

НА ВИСОКО НИВО

XI Републиканско първенство показва, че нивото на шахматното майсторство на нашите първи шахматисти се е значително повишило. Особено показателна е добрата теоретична подготовка в дебюта. Далеч са нашите шахматисти от „наивно-романтичния“ стадий на дебютната борба, когато тя се ограничаваше само в първите няколко хода. Сега дебютният проблем е разработен дълбоко и нашите първи шахматисти се стремят да овладеят тънкостите на дебютните системи, свързани с мителшпила и дори ендшпила. Напредването отгук нагоре е най-трудно и за всяка следваща стъпка към гросмайсторството ще трябва още по-упорито да се работи и воюва

№	Участници	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Точки	№ по време		
1	О. Нейкирх	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	14	6.	
2	А. Коларов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	13	10.
3	Н. Минев	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	13	19.
4	Н. Пълевски	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	12	18
5	Здр. Милев	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	11	17
6	Р. Филчев	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	11	2.
7	Хр. Геренски	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	11	3.
8	Ал. Цветков	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	10	13
9	Е. Богданов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	10	7.
10	П. Иванов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	9	18
11	Р. Бобеков	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	9	8
12	Ст. Мечкарзов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	8	4
13	Ж. Кайкамджозов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	8	12
14	Л. Попов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	8	11
15	Здр. Кадрев	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	8	9
16	П. Орев	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	7	16
17	Ал. Хаджилетров	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	7	7
18	В. Попов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	6	20
19	М. Вълчанов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	6	5
20	Вал. Прахов	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	5	15

VI РЕПУБЛИКАНСКО ПЪРВЕНСТВО — ЖЕНИ

С. БОТЕВ

От 23. II.* до 12. III. в Пловдив се проведе шестото Републиканско първенство за жени. В продължение на 18 дни четиринадесет състезателки от различни краища на страната водиха напрегната борба за спечелване званието Републикански първенец.

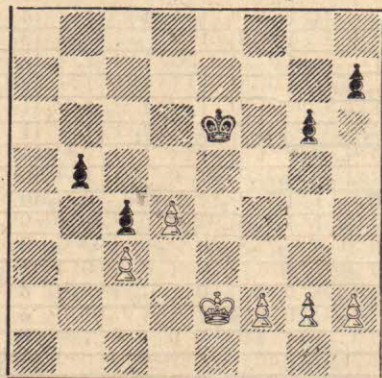
Победителка е Венка Асенова. От пръв поглед на турнирната таблица личи колко голям е нейният успех — без загубена партия с 2 точки аванс пред следващите я състезателки! В хода на борбата обаче този ѝ успех можеше да бъде предвиден само от опитните наблюдатели, които от качеството на нейната игра се убедиха в неоспоримото ѝ превъзходство над другите участнички. Причината, за да не се очертае като лидер още от началото на турнира беше големият брой на отложените партии. За пръв път Асенова излезе начело във временното класиране едва след 12-ия — предпоследен кръг, като при това ѝ оставаха още 4 отложени партии!

До третия кръг водеше Петрова, а след това — до XI кръг — Димова. Те двете заедно с Караманова и Троянска се движеха в „пакет“ с половин до една точка разлика помежду си. В XII кръг Петрова, спечелвайки партията си с Димова се изравни с нея по точки и я надмина по Бергер. По същия начин се разреши и окончателното класиране между Караманова и Троянска.

Като междинна група се оформиха — Люлянина, Панова, Маркова и Неделчева. От партияте, играни помежду им, те събраха приблизително еднакъв брой точки, спечелиха от изоставачите и успяха да отнемат няколко печалби и ремита от водещата група.

Останалите състезателки бяха явно по-слабо подготвени. Техните точки са предимно от партиите, играни помежду им.

От изиграните 91 партии наравно завършиха 19 (20.8%). Този процент е по-висок от V първенство (14.5%) и IV п-во (13.3%). Обяснението трябва да се търси в повишеното качество на играта на жените-шахматистки. Грубите грешки бяха значително по-малко. Обикновено те водеха до загуба за сгрешилата страна, но имаше и интересни изключения. Например:

В позицията на диаграмата, получена след 30. Це2, прогивничките Цакова и

Панова се съгласиха на реми! А не е трудно да се види, че пешката в повече на белите им осигурява лека печалба. Действително куриозна грешка от страх!

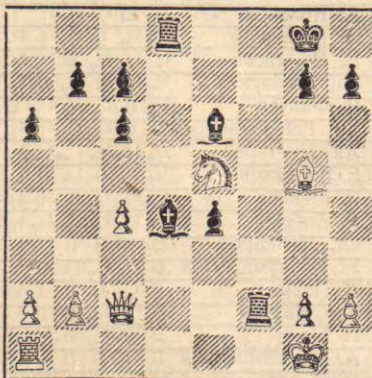
Личеше, че състезателките бяха работили над своята дебютна подготовка. Играни бяха най-разнообразни дебюти: от най-популярните като Сицилианска за-

Венка Асенова

щита и Испанската партия до най-редките, като Унгарска защита и Орангутан. Най-добре позната беше Сицилианската защита, която се среща 35 пъти. Участничките се ориентираха добре, както в основните варианти, така и в по-редките, като при преминаване в мителшипил играта се водеше логично в плана, очертан още от самия дебют.

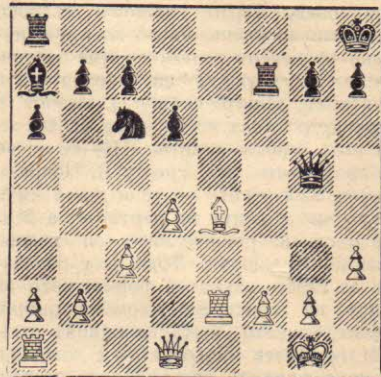
В мителшипил се забелязваше липса на позиционен усет. Отделни, макар и точно пресметнати тактически маневри, не се свързваха в цялостен план. Преобладаваха откъслечните стълкновения за печалба на материал. Понякога някои състезателки проявяваха липса на хладнокръвие при защитата и ставаха жертва на погрешни комбинации.

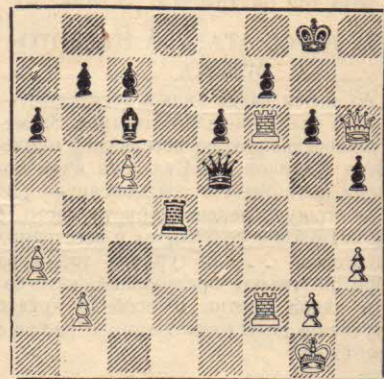
Панова — Караманова

Така в партията Панова—Караманова, белите не направиха елементарно пресмятане на стойността на фигурите, които ще паднат при една несложна комбинация. (Виж диаграмата).

Черните вече бяха пожертвували дамата си, за да получат атака. Последният им ход беше 17... Тf8 : f2. Белите спасиха заплашената си дама 18. Да4 Тd8 19. Дd1 (много късно!) 19... Тf1 мат. А трябваше да се играе просто 18. Д : f2 О : f2+ 19. Ц : f2 Тf8 + 20. Це3 Тf5 21. Of4 и белите оставаха с фигура повече.

В положението на диаграмата от партията Маркова—Караманова белите са загубили фигура. Последва 20. Дb5 Дb5. Смяна на цоповете или смяна на дамите? Белите предпочетоха да сменят дамите—21. Д : b5 и естествено загубиха. Вместо това, при 21. Д : f7 Д : e2 22. Дf5 те получаваха реми чрез повторение на ходовете: 22... Цg8 (Ако 22... g6, то 23. Дf6+ и мат на следния ход) 23. Od5+ Цh8 24. Oe4 и т. н.

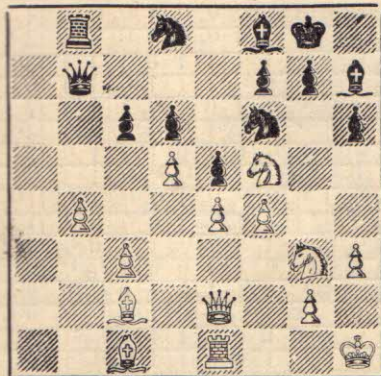

Тази позиция е от партията Караманова—Димова. Белите на ход могат да обявят мат в два хода: 34. Т : g6+ fg 35. Тf8 мат. Тази бърза развързка не бе забелязана. Белите играха 34. Т : f7 и спечелиха партията едва на 57-ия ход.

Показаните пропуски дават представа само за слабите страни в играта на участничките, но в никой случай не трябва да засенчват положителните, които от година на година все повече се утвърждават в шахматното майсторство на жените-шахматистки. На турнира

се наблюдаваха редица напълно издържани партии, които убедително говорят за укрепналите творчески сили на състезателките.

Интересен е финалът от партията Караманова—Асенова. (Виж партия № 53). Добро впечатление прави и

№	Участници	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	всичко	място
1	В. Асенова—София	⊗	1	1/2	1	1	1/2	1	1/2	1/2	1	1	1	1	1	11	1
2	Л. Петрова—Пловдив	0	⊗	1	1	1/2	1	0	1	0	1	1	1	1	1	9	2-3
3	М. Димова—София	1/2	0	⊗	0	1	1	1	1	1	1	1/2	1	1	1	9	2-3
4	К. Караманова—София	0	0	1	⊗	1	1/2	1	1	0	1	0	1	1	1	8	4-5
5	Е. Троянска—Търново	0	1/2	1	0	⊗	1	1/2	1/2	1/2	1	1	1	0	1	8	4-5
6	Л. Люлянина—Пловдив	1/2	1/2	0	1/2	0	⊗	1	0	1/2	1	1/2	1	1	1	7 1/2	6
7	Р. Панова—Русе	0	0	0	0	1/2	0	⊗	1	1/2	1	1	1	1/2	1	6 1/2	7
8	В. Маркова—Плевен	1/2	1	0	0	1/2	1	0	⊗	0	1	0	1	0	1/2	5 1/2	8-9
9	А. Неделчева—Пловдив	1/2	0	0	1	1/2	1/2	1/2	1	⊗	0	1	1/2	0	0	5 1/2	8-9
10	Г. Тодорова—Варна	0	1	0	0	0	0	0	1	⊗	1	0	1	1	5	10	
11	З. Божкова—София	0	0	0	1	0	1/2	0	1	0	0	⊗	0	1	1	4 1/2	11
12	М. Белчева—Русе	0	0	1/2	1/2	0	0	0	0	1/2	1	1	⊗	1/2	0	4	12-13
13	Е. Цакова—Враца	0	0	0	0	1	0	1/2	1	1	0	0	1/2	0	4	12-13	
14	Д. Недкова—Ст. Загора	0	0	0	0	0	0	0	1/2	1	0	0	1	1	⊗	3 1/2	14

енергичната и целеустремена атака на Панова срещу Маркова. Вижте позицията на диаграмата. Последва:
27. fe de 28. d6 Dd7 29. Td1 Kb7

30. c4! c5 31. bc K:c5 32. Oa3 Dc6 33. Ke7+ O:e7 34. de Te8 35. O:c5 D:c5 36. Oa4 Dc8 37. O:e8 D:e8 38. Td8. Черните се предават.

ДЕВЕТНАДЕСЕТИЯТ СЪВЕТСКИ ГРОСМАЙСТОР

Гросмайстор С. ФЛОР*

Нито един шахматен турнир не преминава без изненади. Д. Бронщайн си спомня с удоволствие последния кръг от турнира в Стокхолм през 1948 година. В този ден, лидерът на турнира Л. Сабо се срещна с Е. Лундин, който нямаше нито една спечелена партия и заемаше последното място в класирането. И ето, този „несполучил“ майстор спечели партията от водещия гросмайстор. Така вместо Сабо, на първо място излезе Д. Бронщайн и едновременно завоюва званието гросмайстор.

По-малко приятен е случаят с Д. Бронщайн в 19-тия кръг на шампионата на СССР, тази година. Той загуби срещу гросмайстор Гургенидзе — „здраво“ укрепил се на последното място в класирането. Тази изненада естествено не влизахе в турнирната програма на Бронщайн и създаде „зад кулисите“ на шампионата още по-остра и напрегната обстановка.

В предпоследния кръг положението стана съвсем слъжно. Очертах се четирма претенденти за златния медал: А. Толуш, М. Тал, Д. Бронщайн и П. Керес. В партията А. Толуш — Л. Аронсон „борбата“ завърши на 10-тия ход. На Аронсон бяха необходими 15, а на Толуш всичко 7 минути, за да влязат в шахматната история като създатели на тази любопитна миниатюра.

Свежата, инициативна игра на младия М. Тал и опитния А. Толуш в то а състезание особено импонираше на всички любители на шахматното изкуство.

Последният кръг! Жребият ги среща в решаваща схватка. М. Тал — представителят на Рига получи за първи път възможността да стане първият шахматист на СССР. Напрегнато очакване обхваща хиляди московски запалковци. На улицата пред сградата, където се провеждаше турнирът, поставиха демонстрационни табла. Рига не

се отделяше от телефона. В залата е тихо. Притаили дъх, зрителите очакват разгръзката. Външно най-спокоен в залата изглежда М. Тал. Неговият противник А. Толуш пуши цигара след цигара. Има основание да нервничи: той е силно атакуван! Михаил Тал играе с повишено настроение. Той води играта уверено и със съкрушителна сила с надеждата, че участва за последен път като майстор. И ето — А. Толуш се предаде! Гръм от аплодисменти. Те са отправени към новия гросмайстор на СССР: Д. Бронщайн, П. Керес, и другите гросмайстори поздравяват своя млад колега.

След пет минути Д. Бронщайн вижда, че не може да пробие „Холмовската крепост“ и се съгласява на реми. Нови аплодисменти. Този път те означават, че Михаил Тал става шампион на СССР.

Когато малкият Миша влезе за първи път в училище, премина направо в ... трети клас — толкова развит се оказа той. Когато юношата завърши десети клас, като изключение му бе разрешено да постъпи в Университета на 15 годишна възраст. В рижския университет сега двадесет годишният Михаил Тал завършва петия курс на историко-филологическия факултет.

Михал Тал — шахматистът, не „падна от небето“. Той е един от тези таланти, с които е богато съветското шахматно изкуство. Той е един от тези, които получиха шахматното си възпитание в пионерския дом, в тази школа, която даде такива изтъкнати съветски гросмайстори като В. Смилов, Д. Бронщайн, Ю. Авербах, Т. Петросян, М. Тайманов и други видни майстори.

Наблюдат партията от лево на дясно: гросмайсторите: В. Смилов, М. Котлов, Еф. Гелер, П. Керес.

* Превод от руски — сп. „Огонек“.

Още преди няколко години играхме, че в Рига има момче, което играе чудесно шахмат. Бързо, почти без да се замисля, то разчита и най-сложните варианти.

През миналата година Михаил Тал заедно с група студенти беше в Упсала (Швеция), където нашите студенти успешно защитиха титлата на отбор — световен първенец по шахмат. Ръководителят на делегацията гросмайсторът Котов с интерес наблюдавал играта на младия Тал. В началото на XXIV шампионат на СССР А. Котов заяви: „Първото място ще заеме Тал!“ Но неговото мнение беше „изолиран“ глас. Не му вярваше и самият Тал.

След блестящия старт на младия рижанин едни заявиха: „Нищо, скоро ще изостане, ще се прояви неопитността и младежката разпаленост.“ Други обаче, макар и не много уверено, говореха: „Гледайте, този Тал е действително опасен противник, Котов, изглежда, е прав!“

При съвременното развитие на шахмата, особено в нашата страна, да се получи такъв успех е много трудно. Да премине „маратонското“ състезание от 21 кръга, да премине почти невредим през „огъня“ на 8 международни гросмайстори и да ги надмине — това е шахматен подвиг! Трудно, почти невъзможно е в нашите шампионати да се получи гросмайсторска титла. Гросмайсторите не обичат „увеличение на семейството“. Те изпитват много строго. Но този път в ролята на изпитвани се оказаха гросмайсторите.

Макар че Михаил Тал е много млад, може да се каже, че в негово лице шахматното семейство получи съвършено зрял гросмайстор от висока класа. Той играе всичките си партии с огромна воля за победа и особено отговорно провежда срещите си с най-силните си противници. Без да говорим за победите на старта, силно впечателни направиха схватките на М. Тал за лидерство с гросмайсторите Т. Петросян, П. Керес и накрая с А. Толуш. Точката от Толуш окончателно даде място на Тал в гросмайсторското семейство. А Толуш може да се счита за „кръстник“ на М. Тал.

В спорта, в цял свят гърми краткото име Куш! Целият шахматен свят сега узна ново кратко звучно име — Тал! Работата не се състои само в това, че М. Тал зае първото място в най-трудното състезание. Друго е важно, как блестящо той постигна тази феноменална победа. Когато шахматистите от нашата страна и целият свят се запознаят с изиграните на шампионата партии, те ще се убедят, че Михаил Тал е ярък шахматен талант. Той не е шахматен „занаятчия“, който с труд изтръгва точка. Той е шахматист, който „хваща за гърлото“, играе оригинално, дълбоко, смело и красиво.

В 1935 година младият шампион на СССР Михаил Ботвиник получи званието гросмайстор на СССР № 1.

Изминаха много години. Михаил Ботвиник стана световен шампион. Сега Михаил Тал получи титлата гросмайстор на СССР № 19. Може би тия двама Михайлови ще се срещнат някога в мач за първенство!

№	Участници	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ТОЧКИ
1	Тал	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	14
2	Керес	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	13 1/2
3	Броншайн	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	13 1/2
4	Спаски	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	13
5	Толуш	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	13
6	Холмов	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12 1/2
7	Корчной	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
8	Петросян	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
9	Болеславски	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11 1/2
10	Аронин	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11
11	Тайманов	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11
12	Фурман	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	10
13	Нежмединов	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	9 1/2
14	Баник	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	•	9 1/2
15	Кламан	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	•	9 1/2
16	Автошин	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	•	9
17	Столяр	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	•	8 1/2
18	Микенас	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	•	8
19	Гургенидзе	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	•	7 1/2
20	Хасин	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0	•	•	7 1/2
21	Тарасов	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	7 1/2
22	Аронсон	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	7 1/2

ИЗ МИНАЛОТО НА РОДНИЯ ШАХМАТ

МАКС БАЗАЛА

Б. МАРКОВ

Спомняте ли си за Макс Базала, или както неговите приятели го наричаха чичо Максим Осипич? Познават го всички по-възрастни наши шахматисти. Бяхме свикнали да го виждаме винаги

содър и ентузиазирани във всяко шахматно начинание. Затова, когато престана да се вества в нашите среди, бяхме озадачени и разтревожени. Това беше твърде отдавна — непосредствено след първия турнир за първенство на България след Девети септември, на който той беше главен съдия. Научихме, че е болен и постепенно свикнахме с отсъствието му...

Макс Йосиф Базала е роден в гр. Беловар, Хърватско през месец декември

1881 г. Дошъл е в България по време на Всеславянския събор в 1906 година. Нашата страна му харесва и става неговата втора Родина. Оженва се тук и учителства първоначално във Варна, а по-късно в София. Неговата шахматна дейност започва от 1927 година. Участва дейно в ръководството на софийския шахматен клуб, проявява се и като състезател, делегат е в шахматните конгреси в Русе, Варна и София. Като учител по латински език в III мъжка гимназия в София той основа първия ученически шахматен кръжок в гимназията 1938—1939 година.

Главната заслуга на Макс Базала за развитието на нашия шахмат е в немуморната му дейност като пропагандатор и организатор.

Макс Базала беше не само учител по професия, но и по призвание. И в шахмата той беше учител и възпитател на младите. Верен на латинската поговорка „Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo“ — капката дълбае камъка не със силата си, а с често капане, той използваше всеки случай да насърчи и помогне, като във всяка работа влагаше сърце и ентузиазъм.

Така например Базала е един от тези, които насърчиха и подпомогнаха първото по рода си у нас шахматно мероприятие „Шахматна партия на открито с живи фигури.“ Същото се проведе през 1937 г., м. октомври в София.

Прикован от тежка болест на леглото в продължение на повече от десет години, неговата любов към шахмата не угасва. До последните дни на живота си той се интересува и радва на успехите на родния шахмат. Макс Базала почина през 1956 година.

№ 52 СТАРОИНДИЙСКА ЗАЩИТА
НЕЙКИРХ

Л. ПОПОВ

Републиканско първенство,
София, 1957 г.

Обяснения от Ол. Нейкирх

1. d4. В турнира до тази партия обикновено играех 1. c4 или 1. e4. Тук промених първия ход, за да избягна евентуално специално подготвени системи.

1. . . Kf6 2. c4 g6 3. Kc3 Og7. Черните се ориентират към любимата си староиндийска защита.

4. e4 d6 5. Oe2. Белите избират класическия вариант, характерен със стабилната игра, която възниква при него и за двете страни.

5. . . 0—0 6. Kf3 e5 7. 0—0 Kc6 8. Oe3 Kd7. Черните се стремят да предизвикат d4—d5 и преминават в познати води. Правилно беше обаче или 8. . . Kg4 9. Og5 f6 10. Oc1 f5 и т. н., или 8. . . Te8 9. d5! Kd4!

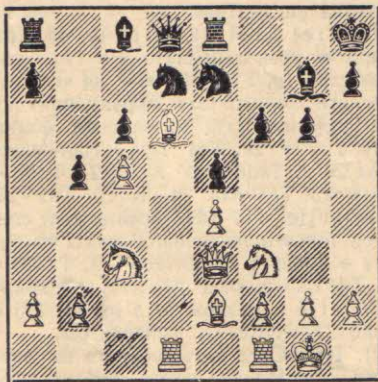
9. Dd2 Ke7. Пак със същия стремеж да се премине към схемата, получаваща се след d4—d5.

10. Tad1 c6 11. de. Отговорно решение за бъдещото развитие на партията. Обикновено такива симетрични позиции дават равни възможности. В конкретната позиция обаче лошото положение на черните коне, достигнали на седмия хоризонтал в четири хода вместо два, дава основание на белите да получат инициатива с натиск по линията „d“.

11. . . de 12. Oc5 Te8 13. Od6. Белите заемат отслабеното поле d6, заплашват пешката e5 и принуждават с това черните към пасивния ход f6, отслабващ диагонала „a2—g8“.

13. . . f6.

14. De3 Цh8 15. c5 b5? Ход, даващ възможност за енергично опровержение. По-добре бе 15. . . Kg8.

16. K:b5 c6 17. 0:b5 Da5 18. a4 a6 19. b4 Dd8. Ако 19. . . D:b4, то 20. c6 Kc5 21. O:c5 Da5 22. Oc4 с преимущество за белите. Напр.: 22. . . K:c6 23. Of7± или 22. . . Og4 23. Of7 Tf8 24. Od5!±

20. c6 Tg8. Не може, разбира се, 20. . . ab поради 21. c7.

21. cd ab 22. cdD K:c8. Най-точно. На 22. . . T:c8 следва 23. ab с леко спечелена позиция за белите.

23. Oc5 De8 24. a5. Картината се изясни. В резултат на проведената комбинация белите получиха проходна пешка в повече и голямо позиционно преимущество.

24. . . f5. Опит за създаване на контраигра.

25. Td5. Със заплаха 26. K:e5 O:e5 27. T:e5 D:e5 28. Od4.

25. . . Ke7 26. Td6. Значително по-силно от очевидното 26. O:e7 D:e7 27. T:b5.

26. . . Kc8 27. Td2 f4 28. Dd3 g5 29. Dd7 Dg6. При размяната се получава ясно спечелен ендшпил за белите.

30. Dd5. Черните се предават. Заплахите 31. K:e5 и 31. D:a8 са непредотвратими.

№ 53 СКАНДИНАВСКА ЗАЩИТА

КАРАМАНОВА

АСЕНОВА

Републиканско първенство за жени,
Пловдив, 1957 г.

Обяснения от В. Асенова

1. e4 d5 2. ed D:d5 3. Kc3 Da5 4. d4 c6. По-жива игра се получава при 4. . . e5, но се страхувах, че след 5. de D:e5+ белите могат чрез 6. De2 да разменят дамите, без да претендират за получаване на преимущество. Разбира се, за черните това не би било лошо дебютно достижение, но турнирното ми положение в този момент ме задължаваше да играя непременно на печалба. По-скромният ход 4. . . c6 има това достойнство, че осигурява удобно място за дамата след евентуалното Od2 и осуетява размяната на фигури.

5. Od2 Dc7 6. Kf3 Kf6 7. h3 e6. Офицерът c8 трябва да остане затворен, защото на 7. . . Of5 е неприятно 8. Oc4 e6 9. Kd4! От друга страна, по диагонала a8—h1 този офицер ще оказва по-голямо въздействие върху царския фланг на белите.

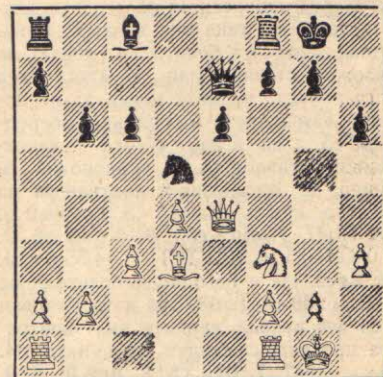
8. Od3 Od6 9. De2 Kbd7 10. 0—0. Белите завършват погрешно дебютното си

построение. По активно е 10. 0—0—0 0—0 11. The1, на което имах предвид 11. . . Of4! (Слабо е 11. . . b5 12. Ke5!) Размяната на чернополите офицери намалява атакуващите възможности на белите и черните могат да проведат контраиграта си посредством c7—c5. След хода в партията изравнението се достига по-леко.

10. . . 0—0 11. Og5 h6 12. 0:f6. По-слабо е 12. Oh4 Kh5! (След 12. . . g5 13. Og3 O:g3 14. fg D:g3 15. Ke5 белите имат за пешката инициатива) 13. De4 K7f6 14. O:f6 K:f6 и разполагайки с двойка офицери, черните имат прекрасна игра.

12. . . K:f6 13. Ke4 Kd5! Важен момент. При желание непременно да запазят двата офицера, черните можеха да попаднат в лошо положение. Напр.: 13. . . K:e4 14. D:e4 g6 15. Ke5!

14. K:d6 D:d6 15. c3 b6 16. De5 De7 17. De4.

17. . . Kf6! Изиграно в съгласие с един от важните принципи при защитата „колкото може по-малко слабости!“

18. D:c6. Твърде смело решение, в резултат на което белите попадат под силна атака. По-добре бе 18. Df4, въпреки че и тогава след 18. . . c5 19. Ke5 Ob7 и после Tfd8 черните стоят добре.

18. . . Ob7 19. Db5 O:f3 20. gf Kd5. Позицията на белите е загубена, тъй като дамата не може да се включи в защитата на царското крило, а там царят е безпомощен.

21. Oe4. На 21. Цh2 би последвало 21. . . a6! 22. Dc4 Dh4! и после Kf4.

21. . . a6! Дамата трябва да бъде лишена от всяка възможност за включване в защитата.

22. Db3 Kf4 23. Цh1 Dh4. Белите се предават. От мата няма защита.

XXIV първенство на СССР,
Москва, 1957 г.

Обяснения от Ал. Цветков

Тази партия се игра в последния кръг. Поради обстоятелството, че трима от участниците-кандидати за първото място — Бронщайн, Тал и Толуш имаха по равно число точки — 13, се беше създава една несобикновено напрегната обстановка. Това е отлично описано от Сало Флор в статията му „19-ият съветски гротмайстор“ (виж стр. 37). Тук ние следва да отбележим нещо друго. Прави впечатление, че опитният гротмайстор Толуш, известен с острия си атакуващ стил, избира неподходяща за него система, при която е обречен на пасивна защита и е лишен от контраигра. Това естествено облекчи задачите на младия гротмайстор Тал, който, играйки с голям подем и воля за победа, успя да спечели партията, а заедно с това първенството на СССР за 1957 г. и званието гротмайстор.

1. c4 Kf6 2. Kc3 g6 3. e4 d6 4. d4 Og7 5. f3 e5. Това ранно определяне на пешечната структура в центъра дава на белите ясен план на игра. Както се вижда от самия развой на партията, белите предприемат извънредно опасно пешечно настъпление на царския фланг. Между шахматните теоретици преобладава мнението, че по-еластично е 5. . . 0—0, в който случай черните разполагат, според конкретната обстановка, както с хода e5, така и с хода c5. И наистина, ако сега белите се опитат да приложат същия план за атака след дълга рокада, черните могат да не допуснат затварянето на центъра посредством e5, а да играят c7—c5 и, използвайки активността на чернополия си офицер, да организират контраигра на дамското крило. Напр.: 5. . . 0—0 6. Oe3 Kbd7 7. Dd2 c5! 8. Kge2 a6 9. 0—0—0 Da5 10. Цb1 Te8 11. g4 b5 и т. н.

6. Kge2. Не е изгодно за белите 6. de 7. D: d8+ Ц: d8, тъй като въпреки че са без рокада, черните имат контраигра предвид слабостта на пункта d4.

6. . . Kbd7 7. Og5 c6 8. Da2 0—0 9. d5 c5 10. g4 a6 11. Kg3 Te8 12. h4. Изминали са само 12 хода, а вече е очевидно, че атаката на белите нараства с всеки ход. Черните са лишени от контраигра на дамския фланг и изпитват извънредно големи затруднения при воденето на защитата. Тази и други играни паноследък в този вариант (виж партия № 13 — „Шахматна мисъл“, 1956 г.) партии говорят убедително, че ходът 5. . . e5 е незадоволителен.

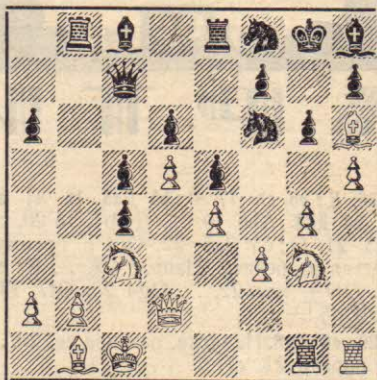
12. . . Da5. Неудачен ход, направен вероятно с цел да се подпомогне ходът b5. Той би имал основание, само ако белите бяха направили вече дълга рокада. По-целесъобразно беше 12. . . Dc7.

13. Oh6 Kf8 14. h5 Dc7. Дамата се връща на седмия хоризонтал, за да се включи в защитата на царското крило.

15. Od3 b5 16. 0—0—0. На 16. cb ще последва 16. . . c4 17. b6 D: b6 18. O: c4 Od7 и черните ще се активизират на дамското крило.

16. . . bc 17. Ob1. Най-точно. Взема-нето на пешката c4 би отслабило атаката на белите. Напр.: 17. O: c4 Od7 и играйки Ob5, черните се активизират на дамско-о крило.

17. . . Oh8 18. Td1 Tb8.

19. Kf5! Стандартна, но ефективна жертва на фигура, която често се получава в подобни позиции. След този красив ход за черните става извънредно трудно да се защитават.

19. . . K6d7. Ако се приеме жертвата, позицията на черния цар бързо рухва.

20. Og5! Og7. Единствена защита срещу заплахата 21. Ke7+.

21. K: g7 Ц: g7 22. Oh6+ Цg8 23. f4 ef 24. D: f4 Dd8 25. hg K: g6 26. Dh2 Kde5 27. Of4? Правилно бе 27. Oe3 и атаката би се развила така, както и в партията.

27. . . Kf8? Черните изпускат благоприятния случай за успешна защита посредством 27. . . K: f4! Сега те са изправени пред непреодолими затруднения.

28. Dh6 Keg6 29. Og5 f6.

30. e5! Съкрушителен пробив в центъра. Офицерът b1 се включва в атаката и това бърже решава борбата в полза на белите.

30. . . T: e5 31. O: g6 Tb7 32. Ke4 fg 33. Tf1 T: e4 34. O: e4 Tg7 35. Tf6 O: g4 36. Th1 Kd7 37. T: d6 De7 38. T: a6 Цh8 39. O: h7 Kb8 40. Of5+ Цg8 41. Oe6+ O: e6 42. T: e6. Черните се предават. Една красива, борбена партия.

№ 55 ИСПАНСКА ПАРТИЯ

КАРАСТОЙЧЕВ

МИЛЕВ

Републиканско отборно първенство,
София, 1956 г.

Обяснения от Ем. Карастойчев

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Ob5 a6 4. Oa4 Kf6 5. 0—0 K: e4 6. d4 b5 7. Ob3 d5 8. de Oe6 9. c3 Oc5. В сравнение с 9. . . Oe7 значително по-активно продължение, водещо към двустранно усложнение, окончателна оценка на които все още не може да се направи.

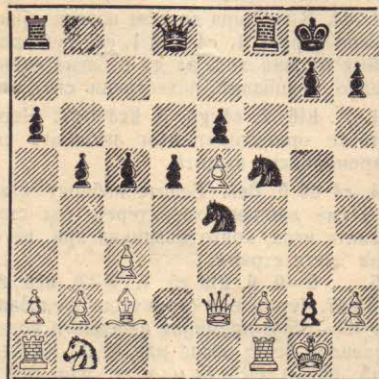
10. Dd3. Обикновено се играе 10. Kbd2, в който случай може да се влезе във варианта от партията Сμισлов—Ботвиник, п-во на Москва 1943 г. — предмет на многобройни по-късни анализи и усиления за белите и за черните, а именно: 10. . . 0—0 11. Oc2 K: f2! 12. T: f2 f6! 13. ef D: f6! 14. Df1! Og4 и сега вместо 15. Цh1, както

е играл Сμισлов, продължението 15. h3 O: f3 16. K: f3 Ke5 17. Od1 дава определено преимущество на белите. Ходът в текста, препоръчан от д-р Еве и известен в теорията като ход на Моцко, посредством Oc1—e3 ликвидира от корен агресивните намерения на черните и дава по-добра игра на белите.

10. . . 0—0 11. Oe3 O: e3 12. D: e3 Ke7 13. Kd4! Анализът на д-р Еве дава тук 13. Oc2 с удивителна и с минимално преимущество. Играйки промеждутъчния ход 13. Kd4, аз имах предвид положението, получено в партията след 16-ия ход на белите, в което тяхното преимущество е също налице, дори изглежда значително и определено:

13. . . c5. Или 13. . . Kf5 14. De2 и за черните не е изгодно 14. . . K: d4 15. cd h6 (изход за коня) поради 16. f3 Kg5 17. f4!±.

14. K: e6 fe 15. Oc2! Kf5 16. De2.

Преимството на белите се състои в неудачното положение на коня e4, чието отстъпление е свързано с материални загуби. На 16. . . Kg5 следва 17. f4 и не може 17. . . Kf7 поради 18. O: f5 ef 19. e6! със загуба на фигура. След находчивия отговор на черните обаче това преимущество се свежда до минимум. Следователно трудно би могло да се определи, дали ходът 13. Kd4 се явява усилие на варианта на д-р Еве.

16. . . Dh4! Единствено. Вместо загуба на пешка след 16. . . Kg5 17. f4 Ke4, двойната пешка е, разбира се, за предпочитане. Същевременно защитата се съчетава с опасни уловки. В случай на съблазнителното 17. g3 след 17. . . Kf: g3 18. fg K: g1 19. hg D: g3+ 20. Dg2 T: f1+ 21. Ц: f1 Tf8+ 22. Цg1 De1+ 23. Цh2 Tf2 и черните печелят. А в продължението 17. f3 Kfg3! 18. hg K: g3 19. De1 Dh1+ 20. Цf2 K: f1 21. D: f1 Dh4+ черните получават продължителна инициатива.

17. O: e4 D: e4 18. D: e4 de 19. Kd2. Лошо е правилният ход 19. Tel, тъй като след 19. . . Tad8 вече не черните, а белите ще изпитват затруднения поради неразвитостта на дамския фланг.

19. . . e3 20. Ke4 Tf6! Най-силно. След 20. . . Tad8 21. fe K: e3 22. T: f8+ Ц: f8 23. Tel Kf5 24. K: c5 Td2 25. K: e6+ Цe7 26. Kd4! белите имат специален топовен ендшпил. В полза на белите е също и 20. . . ef+ 21. T: f2 c4 22. Tf1! Сега след 21. fe K: e3 ходът 22. Tf1 е невъзможен, а на 22. Tf3 е силно 22. . . Kc4! с контраигра.

21. Tf1. След завършването на партията Здр. Милев изказа предположе-

